Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Dini və milli tolerantlıq, millətlərarası münasibətlərin inkişaf etdirilməsi

Azərbaycanda hökm sürməkdə olan multikulturalizm mühiti və dünyaya nümunə olacaq tolerantlıq modeli İtaliya mətbuatının da diqqətini cəlb etməkdədir. Bunu bu ilin aprel ayında İtaliyanın məşhur "Capitolino Flash" ("Paytaxtın İşığı") adlı qəzetində də çap olunan "Azərbaycan - Mədəniyyət və Dinlərarası Tolerantlıq Nümunəsi" adlı böyük məqalə də sübut edir. Məqalənin müəllifi jurnalist Paolo Onoroti Azərbaycanın dünyanın ən tolerant dövləti olduğunu və bunun bəşəriyyətin dinc yanaşı yaşaması üçün böyük önəm daşıdığını vurğulayıb. Müəllif məqaləsində buna sübut kimi ölkəmizdəki çoxsaylı dini konfessiyaların mehriban şəraitdə yaşamasını, onlar arasında möhkəm dostluq əlaqələrinin olduğunu göstərir.

"Azərbaycan tolerantlıq ölkəsi kimi Şərq və Qərb aləmi arasında böyük körpü rolu oynayır"

Paolo Onoroti Azərbaycanda dini tolerantlığın yüksək səviyyədə olduğuna misal kimi Roma Papası İohan Pavel Bakıda olarkən dediklərini də oxuculara çatdırır. Roma Papası İohan Pavel Bakıda olarkən buradakı dini tolerantlıqdan vəcdə gəldiyini gizlətməyib və bunun sivil dünyamız üçün önəm daşıdığını vurğulayıb. Tolerantlığın Azərbaycan dövlətinin siyasətinin əsasında dayandığına diqqəti cəlb edən Paolo Onoroti məqaləsində yazır: "Azərbaycanın xalqının ümummilli lideri olan Heydər Əliyev Roma Papasına müraciətində deyib: "Dinindən, irqindən və millətindən asılı olmayaraq, siz bütün insanların dostu, həmçinin dünyanın vətəndaşısınız"".

Müəllif yalnız ölkəmizdə gördüyü, eşitdiyi, şahidi olduğu tolerantlıq barədə italiyalı oxucularda xoş təəssürat yaratmayıb, həm də araşdırmalar apararaq İtaliyanın və Vatikanın yüksək səviyyəli rəsmiləri ölkəmizdəki tolerantlıq haqqında dediklərini də oxuculara çatdırmağı özünə borc bilib.

Bununla bağlı müəllif yazır: "Bir neçə il əvvəl Vatikanın dövlət kardinalı Tarçizyo Bertoni maraqlı bir müsahibə verərək bildirib ki, Azərbaycan dünyəvi müsəlman ölkəsidir və burada xalqın böyük hissəsi müsəlman, kiçik katolik və pravoslav icmalardan ibarətdir. Kardinal Bertone deyib ki, qədim Azərbaycanın paytaxtı Bakıda müqəddəs Bartoləmeonun məzarı aşkarlanıb və Kristian Evangellanın arxeoloji qalıqları tapılıb. Maraqlı fakt isə ondan ibarətdir ki, tapılan dini qalıqlar həm dövlət tərəfindən, həm də millət tərəfindən qorunub saxlanır. Azərbaycan hətta kommunist dövründə belə dini tolerantlığı qoruyub saxlamağı bacarıb. Digər bir maraqlı fakt da odur ki, Böyük Vətən Müharibəsində həlak olan azərbaycanlıların dinindən asılı olmayaraq hər biri ehtiramla yad edilir. Bu, unikal tolerantlıq mədəniyyətinin bariz nümunəsidir".

P. Onoroti məqaləsində Azərbaycanda tolerantlığın və multikulturalizmin dövlət siyasətinə çevrilməsinin və bu sahədə islahatlar aparılmasının əsaslarının Heydər Əliyev tərəfindən qoyulduğunu xüsusi qeyd edib. O yazır ki, Azərbaycan tarixində multikulturalizim sahəsində ən böyük islahatlar məhz Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır: "Məhz o, Azərbaycan xalqına müstəqillik, azadlıq, rahatlıq və stabillik bəxş edib. Azərbaycanda tolerantlıq mədəniyyətinin qorunmasında və bu sahədə böyük islahatların aparılmasında əvəzsiz rol oynayıb. Hakimiyyətə gəldiyi ilk günlərdə Heydər Əliyev bütün dinlərə dövlət tərəfindən bərabər diqqət və qayğı göstərilməsinin əsasını qoyub. Heydər Əliyev və bütün Qafqazın Şeyxi Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə Sovet Hakimiyyəti dövründə dağıdılmış katolik kilsəsinin inşasına böyük sahə ayırır və yenidən tikilməsini təmin edir. Bununla da bütün dünyaya müsəlman dövləti kimi örnək göstərərək multikulturalizimin əsasını qoyub".

Məqalə müəllifi həmçinin ölkəmizdəki tolerantlığın İtaliyada təbliğində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin xanımı Mehriban Əliyevanın böyük rol oynadığını xüsusi qeyd edib. Bu müstəvidə də Mehriban xanım Əliyevanın Vatikana səfərini xatırladan Onoroti yazır: "Səfər zamanı Papa Fransisko bir daha qeyd edib ki, Azərbaycan tolerantlıq ölkəsi kimi Şərq və Qərb aləmi arasında böyük körpü rolu oynayır".

"Azərbaycan ən tolerant ölkələrin siyahısında ilk yerlərdədir"

Azərbaycanda tolerantlığın yüksək səviyyədə olması ilə bağlı daha bir mətbu orqan - ABŞ-da nəşr olunan "The Hill:" qəzetinin də diqqət mərkəzində olub. Belə ki, adı çəkilən qəzetdə bu ilin əvvəllərində "Azərbaycan tolerantlıq və multikulturalizm ölkəsidir" sərlövhəli məqalə dərc edilib. Məqalənin müəllifi, beynəlxalq münasibətlər sahəsində ekspert Arye Qut yazır ki, ABŞ-ın dünya ölkələrində dini etiqad azadlığı üzrə komissiyasının isə bununla bağlı Azərbaycanda və Qazaxıstanda dini etiqadla bağlı vəziyyətdən narahat olmasının heç bir ciddi əsası yoxdur. "Azərbaycan tolerantlıq və multikulturalizm ölkəsidir" sərlövhəli məqalədə müəllif bununla bağlı yazır: "Qəribədir, bu komissiyanın analitikləri israr edirlər ki, dövlətlər radikal dini ekstremistlər və radikal ideologiyalar üçün maneələr yaratmamalıdırlar. ABŞ-ın dini etiqad azadlığı üzrə komissiyasının məntiqinə görə, Avropa liderlərinin yaxın vaxtlardakı çıxışları, o cümlədən Britaniyanın Baş naziri Devid Kemeronun Ağ evdəki çıxışı, yaxud Fransa və Belçika polislərinin hərəkətləri həmin komissiya tərəfindən pislənilməlidir. Bu da öz növbəsində, həm Amerikanın müxtəlif orqanları arasında koordinasiya olmamasını, həm də beynəlxalq münasibətlərin ən mühüm məsələlərinə dair strateji mövqeyin olmamasını nümayiş etdirir". ABŞ-ın dini etiqad azadlığı üzrə komissiyasının kimlərsə tərəfindən səhv məlumatlandığına diqqəti cəlb edərək onların dediklərinin, iddialarının əksinə olaraq dünyada ən tolerant cəmiyyətlərdən olan Azərbaycan və Qazaxıstanın ən tolerant ölkələrin siyahısında ilk yerlərdə olduğunu bu başa bəla qurumun rəhbərlərinə xatırladıb: "2014-cü ildə Azərbaycan rəhbərliyi ölkənin etnik və dini tolerantlığa təminat verən dövlət kimi rolunu möhkəmləndirən iki təsisat yaradıb. Bu təsisatlardan birincisi millətlərarası multikulturalizm və dini məsələlər üzrə dövlət müşaviri vəzifəsidir. Həmin vəzifəni görkəmli Azərbaycan alimi, akademik Kamal Abdullayev tutur. İkinci qərar Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin yaradılması oldu. Həmin mərkəzin fəaliyyətinin əsas istiqaməti mədəniyyətlərarası dialoqun və humanitar məsələlərin inkişaf etdirilməsidir".

Tolerantlığın və multikulturalizmin dünyaya nümunə olacaq model ölkəsi: Azərbaycan

Arye Qut ölkəmizdə tolerantlığın və multikulturalizmin dünyaya nümunə olacaq model olduğunu bir daha xüsusi vurğulayır. Ölkəmizdə dövlət səviyyəsində bu sahədə həyata keçirilən islahatları yüksək qiymətləndirən müəllif yazır ki, Respublika əhalisinin əksəriyyətini müsəlmanlar təşkil etməsinə baxmayaraq, Azərbaycan həm də müxtəlif dinlərin, müxtəlif etnik qrupların nümayəndələri üçün vətəndir: "Milli azlıqlara hörmət və tolerantlıq ən qədim zamanlardan, böyük İpək Yolu dövründən günümüzə qədər bu ölkənin inkişafının əsasını təşkil edib. Respublika dövlət müstəqilliyini bərpa edəndən sonra Azərbaycan hökumətində yüksək vəzifələr tutan milli azlıqların nümayəndələrinin və qadınların sayı xeyli artıb. Sovet İttifaqı dağılan dövrdə baş verən hadisələr Azərbaycanda dini və milli tolerantlıq ənənələri üçün ən ciddi sınaq oldu. Həmin dövrdə Azərbaycan ərazisinin 20 faizini işğal edən ermənilər etnik təmizləmə siyasəti həyata keçirərək Azərbaycanda bir milyon məcburi köçkün problemi yaratdılar. Dinc əhalinin qətlə yetirilməsinə və doğma yurdlarından qovulmasına baxmayaraq, dinc yanaşı yaşamaq prinsipi Azərbaycan cəmiyyətinin səciyyəvi cəhəti olaraq qalıb. Hətta Dağlıq Qarabağda müharibə başlayandan 20 il sonra da Azərbaycan cəmiyyəti dini və etnik qruplar arasında harmoniyanı dəstəkləməkdə davam edir".

Müəllif bu müstəvidə də məqaləsində müsəlmanların və yəhudilərin nümunəvi birgəyaşayışını və Azərbaycanın bu sahədə nümunə ölkə olduğunu da xüsusi qeyd edir: "Prezident İlham Əliyevin və Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə ölkədə iki sinaqoq və Cənubi Qafqazda ən iri yəhudi təhsil mərkəzi inşa edilib. Azərbaycanın Quba rayonunda yerləşən və İsrail hüdudlarından kənarda yeganə yəhudi məskəni hesab edilən Qırmızı Qəsəbə Azərbaycanın fəxridir. Qubada müsəlmanlarla yəhudiləri bağlayan bir amil də 1918-1919-cu illərin faciəli hadisələridir. O vaxt erməni millətçi "Daşnaksütyun" partiyasının üzvləri minlərlə dinc yəhudiyə və azərbaycanlıya divan tutmuşdu. İsrail dövləti Azərbaycanda yəhudilərə belə münasibətdə respublika rəhbərliyinin rolunu yüksək qiymətləndirir. İki ölkə arasında dərin hörmət və əməkdaşlıq ənənələri, nümunəvi münasibətlər olmasaydı, yəhudilərə bu cür münasibət də olmazdı. İndi bu əməkdaşlıq genişlənərək ticari münasibətləri də əhatə edir. Neft alğı-satqısından başlamış yüksək texnologiyalar və innovasiyalara qədər geniş əhatəli ticarət dövriyyəsinin həcmi təqribən 3,5 milyard dollara bərabərdir".

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyəsi əsasında səhifəni hazırladı:

Əziz Mustafa